

Miro Gavran: Nikada ne bih mogao pisati o temi koja mi ništa ne znači

Miro Gavran autor je libreto opere "Kraljevi i konjušari"

Trebamo dijalog - buk galama zasipaju nas

Vesna LATINOVIĆ

Miro Gavran, književnik, romanopisac, najizvođeniji hrvatski dramatičar, diljem svijeta potpisuje više od 200 kazališnih premijera.

Početkom travnja u osječkom bi HNK-u trebala biti prai-vedena opera "Kraljevi i konjušari" za koju je prema libretu Mire Gavrana glazbu napisala Sanja Drakulić. Bit će to jedna od prai-vedbi u okviru 20. muzičkog biennala, a režija je u rukama Roberta Raponje.

▼ U Osijek Vas je ponovno dovela promocija i to Vašeg novog romana "Kafkin prijatelj". To nije klasična romansirana biografija na kakve smo od vas navikli?

- Ovaj je roman neobične strukture. Ispripovijedan je kroz 75 kratkih zapisa, a razdijeljen u tri dijela. Govori o Franzu Kafki i njegovu prijatelju Maxu Brodu, ali i o ženama koje su ih emotivno odredile. Ispreplitanje literarnog i emotivnog života uz oslikavanje prvih desetljeća 20. st. na društvenoj i povijesnoj pozadini koju je predstavljala Austro-Ugarska Monar-

hija i Prag te srednja Europa kakva više ne postoji, ono je što će čitatelji dobiti u ovoj priči. Pored faktografije koju sam pažljivo proučio, uzeo sam si slobodu mnoge stvari u relacijama svojih junaka slobodno interpretirati. Nisam ni povjesničar ni publicist, nego književnik, i mada mi je stalo do uvjerljivog povijesnog konteksta, imaginacija je moj cilj i sredstvo oblikovanja mojih prozaičnih tekstova, bez obzira na to govorim li o stvarnim ili izmišljenim osobama. Pokušao sam tu složenu priču ispri-povijedati sa što manje riječi, tako da sam inzistirao na jednostavnim, škrtim rečenicama, koje bez pretjeranog kićenja ili esejiziranja nose i misao i emociju.

Prag pod kožom

▼ Rekli ste da nije bilo lako napisati ovaj roman?

- Godinama sam maštao o tom da napišem roman o Franzu i Maxu, ali mi je bilo teško odlučiti se iz koje ga perspektive ispri-povijedati. Tek kada sam se odlučio za pripovijedanje u trećem licu, ali pretežito iz vizure Maxa Broda, stvari su se posložile. A teškoću u pisanju predstavlja svaki odlazak u prošlost i prostore u kojima ne živimo. Srećom, sudbina je htjela da sam zadnjih godina imao nekoliko premijera u Pragu, promociju romana "Judita" na češkom,

a držao sam predavanje studentima na glasovitu Karlovu učilištu, pa mi se taj predivni Prag približio i zavukao pod kožu. Budući da su i Kafka i Brod pisali na njemačkom i pripadali njemačkom književnom krugu u Pragu, dio se radnje zbiva u Beču i Berlinu, a epilog u Tel Avivu.

▼ U naslovu romana je riječ prijatelj. Kako biste opisali prijateljstvo Franza Kafke i Maxa Broda?

- Mislim da je riječ o istinskom, iznimnom prijateljstvu punom uzajamnog uvažavanja. Ali i u tom prijateljstvu bilo je uspona i padova i ne možemo ga tumačiti jednodimenzionalno. Iz današnje perspektive je zadivljujuće da su obojica bili pisci te da je Max, iako znatno uspješniji u to vrijeme, cijeli život posvetio afirmaciji svojega prijatelja u čiju je literaturu istinski vjerovao. No čim u romanu imate i žene, znate da ništa ne može biti jednostavno, pa ni prijateljstvo. U Kafkinom prijatelju imam i nekoliko zanimljivih, snažnih i emotivnih junakinja.

▼ Vašim je junacima literatura važna koliko i život. Jeste li našli sebe proučavajući njihove sudbine?

- Nikada ne bih mogao pisati o temi koja mi ništa ne znači. Pisac može dati svoj maksimum samo ako piše o onom što mu je blisko i što ga se

“i” u osječkom Hrvatskom narodnom kazalištu

Ka, prostakluk i as sa svih strana

osobno tiče. Usudim se tvrditi da sam ispisujući ovaj roman ispisivao priču za koju duboko vjerujem da je važna za nas danas i za naše vrijeme. Zato sam i sretan što su prve reakcije čitatelja iznimno pozitivne, a sretan sam što mi je već sada nekoliko mojih prevoditelja, neposredno nakon prvog čitanja, napisalo da žele prevesti roman.

Dijalog, a ne galama

▼ U romanu oživljavate duh srednjoeuropskih kavana. Nedostaju li one današnjem čovjeku?

- Suvremenom je čovjeku nužan dijalog, a ne galama, a srednjoeuropske su kavane bile prostor intelektualnog, umjetničkog i društvenog dijaloga, koji nam je danas u ovoj buci i prostakluku koji nas zasipa sa svih strana važniji nego ikada prije.

▼ Operu “Kraljevi i konjušari” priprema osječki HNK. Što očekujete i kako ste se snašli u ulozi libretista?

- Zagrebački Muzički biennale ove godine slave 50. obljetnicu, pa su odlučili učiniti nešto što se nije nikada dogodilo u povijesti

hrvatskog kazališta - potaknuti praizvedbu triju hrvatskih opera u suradnji s tri nacionalna kazališta - u Osijeku, Rijeci i Splitu. Kompozitorica Sanja Drakulić, koja inače predaje na Umjetničkoj akademiji u Osijeku (kompoziciju je studirala u Moskvi, a specijalizirala se u Parizu), pozvala me na suradnju. Dao sam joj na čitanje nekoliko svojih kazališnih tekstova, a ona se odlučila za “Kraljeve i konjušare”, tragi-komediju koja je svjetsku praizvedbu imala u Eugene O'Neill Theater Centeru. Kako se radnja odvija na dvoru hrvatskog kralja Maruna, u vrijeme gladi i dvorskih spletki, ispunjenih preljubima i borbom za prevlasti, tekst joj se učinio iznimno poticajnim za glazbeno-scensko maštanje. U nastanak predstave uključili su se s velikim oduševljenjem i redatelj

Robert Raponja, dirigent Filip Pavišić. Zanos su prenijeli na orkestar, pjevače, zbor, sve suradnike. Vizualni identitet predstave osmišljava Jasmina Pacek, koja je sa mnom i Raponjom izvrsno surađivala na predstavi “Paralelni svjetovi”. Kada sam bio na promociji romana u Osijeku, navratio sam u HNK i osjetio kako cijelo kazalište s velikim oduševljenjem pristupa ovom velikom i odgovornom poslu, u kojem svi moramo dati maksimum. Intendant Božidar Šnajder bezrezervno je stao iza toga posla, kao i ravnatelj Muzičkog biennala Berislav Šipuš. Honorare autorskoj ekipi plaća Biennale, pa osječki HNK dobiva malu financijsku injekciju u tom skupu projektu. Kao rođeni Slavonac sretan sam što sudjelujem u ovom značajnom projektu. ■

GDJE SU TAJNE, TU JE I MAŠTANJE

- Kafka je bio sjajan pisac, koji je imao iznimno neobičan život. O njemu se s jedne strane mnogo toga zna, a s druge imamo pregršt tajni. A ondje gdje su tajne, postoji i poziv na maštanje, na igru koju možemo nazvati “što bi bilo da je bilo”. Uz to, čovjek kroz priču o Kafki i Maxu Brodu može mnogo toga reći o životu, o prijateljstvu, o ljubavi, ali i o literaturi. A sve su to teme koje mene privlače. U središtu je romana i moja najdraža tema, kojoj sam se najčešće vraćao, a to su muško-ženski odnosi.